

**Devlet Ekonomi knturları memurları emekli sandığı
hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesinin de-
ğiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Ekonomi, Maliye
ve Bütçe Komisyonları raporları (1/184)**

T. C.

Başvekâlet

Muameleât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6/19

3. I. 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İktisadi Devlet Teşekkülleri memurları tekaüt sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Maliye Vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 23 XII 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğusu arz ederim.

Başbakan
Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

İktisadi Devlet Teşekkülleri memurları tekaüt sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesinin ikinci fıkrasında (Ancak son bulunduğu memuriyette iki terfi müddetini dolduranlara bulunduğu derece üzerinden tekaüt aylığı bağlanır) denilmektedir. Büyük Millet Meclisi Bütçe Encümenince ilâve edilmiş olan bu fıkra hakkında mezkûr encümen esbabı mucibe mazbatasında: bu maddenin son fıkrasının (İki terfi müddetini) (Aynı derecede) geçirenlerin buldukları dereceden tekaüt edilmelerine iinkân vermekte olduğu) yazılı bulunmaktadır. Son bulunduğu memuriyette olsun olmasın buldukları derecede iki terfi müddetini dolduranların mezkûr fıkra mucibince tekaütlüklerinin buldukları derece üzerinden icrası kanunvazının maksadına uygun bulunmakta ise de madde kanuniyedeki (Son bulunduğu memuriyet) tâbiri pek sarîh olduğundan bulunduğu memuriyette iki terfi müddetini doldurmaksızın aynı derece ile diğer memuriyete nakledilen bir memur yeni memuriyetinde tekrar iki terfi müddetini doldurmuş ise tekaüt aylığını, bulunduğu derece üzerinden değil fiili hizmet müddeti aynı olan bir alt derecedeki Devlet memuruna 1683 sayılı kanun mucibince bağlanacak tekaüt aylığı derecesinde alması lâzım gelmektedir. Halbuki teadül kanunlarıyla Devlet daireleri ile İktisadi Devlet müesseselerinde derece esas tutularak maaşlı memuriyetten ücretli memuriyete veya ücretten maaşa naklinde verilebilecek maaş veya ücretler tesbit edilmiş olduğu ve bu kanunla da İktisadi Devlet Teşekkülleri bir camia halinde toplanmış bulunduğu için herhangi bir dereceyi iktisap etmiş bir memurun aynı daire ve müessese içinde bir vazifeden diğerine veya hariç bir daire ve müesseseye naklinde maaş derecesine hale gelmediği müdürlüğü tekaüt hakkının da ihlâl edilmemesi icabetmektedir.

Binaenaleyh memuriyet unvanı değişmiş olsa da hi aynı derecede iki terfi müddetini doldurmuş bulunanların Bütçe Encümeni esbabı mucibesinde zikredildiği veçhile bulunduğu derece üzerinden tekaüt aylığına nail olabilmemesini temin maksadiyle ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

T. B. M. M.
Ekonomi Komisyonu
Esas No. 1/184
Karar No. 20

10. V. 1944

Yüksek Reisliğe

İktisadi Devlet Teşekkülleri memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 4222 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin değiştirilmesi hususunda Maliye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak 3. I. 1944 tarihli 6/19 sayılı Başvekilin tezkeresiyle yüksek katınıza sunulan ve 10. I. 1944 tarihinde Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maliye Vekâleti mümessili hazır bulunduğu halde müzakere ve tetkik olundu.

Mucip sebepler lâyihasının mütalâasından ve Vekâlet mümessilince verilen izahattan anlaşılacağına göre, İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan memulların tekaüde sevk olunmaları halinde buldukları derece üzerinden tekaüt maaşına istihkak kesbedebilmeleri hususu; son buldukları memuriyette iki terfi müddetini doldurmalarına bağlı bulunmaktadır. 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesinin 2 nci fıkrasındaki sarahat karşısında başka türlü muamele ifasına kanuni imkân bulunmamaktadır. Halbuki adı geçen kanunun kabulünde Bütçe Encümenince ilâve olunan mezkûr fıkranın ilâvesi lüzumunu izah eden ve mucip sebepler lâyihasında yazılı olan mütalâaya göre İktisadi Devlet Teşekküllerinde bir memurun bulunduğu dereceden tekaüt edilebilmesi keyfiyeti iki terfi müddetini aynı memuriyette değil, aynı derecede geçirmiş olmakla kabili temin sayılmış bulunmaktadır. Ancak kanunun metni bu maksadı ifade edememektedir. Mevcut sarahat maksadın tamamen hilâfıdır. Filhakika 4222 numaralı kanun hükmü baki kaldığı ve bu teşekküllerde bir memurun bulunduğu dereceden tekaüde sevk; ancak bir memuriyette iki terfi müddetini doldurmağa bağlı tutulduğu takdirde; bir memur idarî veya teknik bir icap ile zatî arzusu lâhik olmadan münhasıran memleketin veya çalıştığı müessesenin menfaatlerine daha uygun mülâhaza edilmesi dolayısıyla bir müesseseden diğer bir müesseseye veya aynı müessese içinde bir memuriyetten diğer bir memuriyete geçirilir ve geçirildiği memuriyetlerin hiç birinde iki se-

ne müddetle vazife ifasına imkân bırakılmamış olursa aynı derecede üç veya beş terfi müddeti dahi geçirmiş olsa bulunduğu dereceden tekaüt maaşı almağa hak kazanmış olmayacaktır. Böyle bir hal ise teadül kanunlarıyla Devlet dairelerinde ve İktisadi Devlet Teşekküllerinde derecesi esas tutarak maaştan ücrete veya ücretten maaşa nakilde verilebilecek ücret veya maaşın tesbit edilmiş bulunması ve bir camia halinde toplanmış olan İktisadi Devlet Teşekküllerinde bir müesseseden diğer bir müesseseye veya aynı müessese içinde bir memuriyetten diğer bir memuriyete nakilde maaş derecesine hâle getirilmemekte olması gibi memur hakkını korumağa, memur mesaisinin verimini arttırmaya ve memurun istikbal mülâhazasında emniyet tesisine matuf bulunan tedbirlerle ahenkli görülemektedir. Bunun içindeki aynı derecede iki terfi müddetini doldurmuş olanların aynı müddet içinde memuriyet unvanları değişmiş dahi olsa buldukları derece üzerinden tekaüde sevk edilebilmelerini temin maksadıyla getirilmiş olan ve 15 nci maddenin son fıkrasının başındaki (Son bulunduğu memuriyette) yerine (Son bulunduğu derece) yazılmak suretiyle bir değişikliği hedef tutan kanun lâyihası Encümenimizde de tasvip ve maddeleri aynen kabul olundu.

Havalesi veçhile Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Komisyon başkanı	Sözcü	Kâtip
Trabzon	Çankırı	İçel
R. Karadeniz	A. İnan	Ş. Tuğay
Afyon K.	Ankara	Balıkesir
B. Türker	Z. Yörük	M. Akpınar
İçel	İçel	İstanbul
Dr. M. Berker	T. B. Beriker	A. H. Denizmen
İstanbul	İzmir	Niğde
G. B. Göker	B. Arıman	Dr. R. F. Talay
Ordu	Trabzon	Zonguldak
Ş. Akyazı	T. Göksel	H. Karabacak
	Zonguldak	
	Ş. Tansan	

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/184
Karar No. 40

30 . VI . 1944

Yüksek Reisliğe

İktisadi Devlet Teşekkülleri Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 4222 numaralı kanunun 15 nci maddesinin bir fıkrasının değiştirilmesine dair olup 3 . I . 1944 tarihli ve 6/19 sayılı Başvekâlet tezkeresiyle Meclîse gönderilen lâyiha ile bu husustaki İktisat Encümeni mazbatası encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Mezkûr maddenin sondan bir evvelki fıkrasında (ancak son bulunduğu memuriyette iki terfi müddetini dolduranlara bulunduğu derece üzerinden tekaüt maaşı bağlanır) denilmiş olduğu için memuriyetin iki terfi müddetinden evvel değişmesi halinde bu hükmün tatbiki kaabil olamamakta ve bu halin memurların mağduriyetine mahal verdiği anlaşılmaktadır. İktisat Encümeni mazbatasında tafsilen izah edildiği üzere bu fıkranın tedvininden maksat, bir me-

muriyette değil, bir derecede iki terfi müddetini dolduranlara bu derece üzerinden tekaüt aylığı tahsis etmek olduğu için, (memuriyet) yerine (derece) tâbirinin ikamesi suretiyle fıkranın teklif veçhile tadili Encümenimizce de muvafık görülmüş ve havalesi veçhile Bütçe Encümenine tevli buyurulmak üzere mazbatamız Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip
İstanbul	Aydın	Ankara
A. Bayındır	A. Menderes	M. Aksoley
Afyon K.	Afyon K.	Antalya
İ. H. Baltacıoğlu	S. Kordkoru	H. T. Dağhoğlu
Antalya	Kastamonu	Malatya
Dr. G. Kahraman	H. Çelen	M. Nedim Zabcı
Tekirdağ	Urfa	Zonguldak
E. Ataç	M. E. Tepeli	Y. Ziya Özenci

Bütçe Komisyonunun raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/184
Karar No. 95

18 . VI . 1945

Yüksek Başkanlığa

Devlet Ekonomi Kurumları memurları emeklilik sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesinin değiştirilmesi için Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 6/19 sayılı ve 3 Ocak 1944 tarihli yazısı ile Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Ekonomi ve Maliye Komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza gönderilmekle Maliye Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde incelendi ve konuşuldu.

Adı geçen kanundan faydalananlara bağlanacak emekli aylığının, hizmet süresi aynı olan bir alt derecedeki Devlet memurlarına bağlanacak aylığı geçemeyeceği ve fakat son bulunduğu memuriyette iki yükselme süresini doldurmuş ise, bu derece üzerinden emekli aylığı bağlanacağı adı

geçen kanunun 15 nci maddesinde yazılıdır. Bu hükümden maksat, emekliye ayrılan memurun, aynı derecede iki yükselme süresi geçirdiği halde derecesi yükselmemiş ise, emekli aylığının mezkûr derece üzerinden bağlanmasının sağlamaktan ibaret ise de, kanunda (derece) kelimesi yerine (memuriyet) kelimesi kullanılmış olduğundan memurun aynı derecede bulunan çeşitli görevlerde iki yükselme süresi geçirmiş olmasına rağmen, bu süreyi son memuriyette geçirmediğinden dolayı bu hükümden faydalanamadığı ve bu suretle maksadın tamamiyle elde edilememiş olduğu anlaşılmış ve bunu sağlamak üzere yapılmış olan Hükümet teklifi komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Tasarı, dil bakımından yeniden yazılmıştır.
Kamutaya arz edilmek üzere Yüksek Başkanlı-
ğa sunulur.

Başkan	Başkan V. - Bu rapor sözcüsü
Kastamonu	Edirne
T. Coşkan	M. N. Gündüzalp
Kâtip	
İstanbul	Aydın
F. Öymen	Gl. Refet Alpman

Bolu
Dr. Z. Ülgen
Eskişehir
Y. Abadan
İstanbul
H. Kortel
Manisa
F. Kurdoğlu
Trabzon
M. S. Anamür

Diyarbakır
R. Bekit
Giresun
M. Akkaya
İzmir
M. Birsel
Rize
T. B. Balta
Yozgad
S. İçöz

Diyarbakır
Ş. Uluğ
Giresun
A. Sayar
Kütahya
H. Pekcan
Samsun
M. A. Yörüker

sm
*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İktisadi Devlet Teşekkülleri Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci madesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — İktisadi Devlet Teşekkülleri Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Madde 15. — Tekaüt, mâlûliyet, dul ve yetim aylıkları tahsisinde, tazminat verilmesinde sandığı ilgilendiren mumalelerle bu kanunda yazılı olmayan hallerde «Divanı Muhasebata ait olan hükümler hariç» 2904 sayılı kanunun 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 33, 34 ve 39 ncu maddeleriyle 4001 sayılı kanunun 5 ve 19 ncu maddelerinin bu kanuna aykırı olmayan hükümleri tatbik olunur.

Şu kadar ki, bu kanun hükümlerine göre bağlanacak tekaüt aylığı fiili hizmet müddeti aynı olan bir alt derecedeki Devlet memuruna 1683 sayılı kanun mucibince bağlanacak tekaüt aylığını geçemez. Ancak son bulunduğu derecede iki terfi müddetini dolduranlara bulunduğu derece üzerinden tekaüt aylığı bağlanır. Dul ve yetim aylıkları da bu hükme göre hesap olunur.)

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükmünü İcra Vekilleri Heyeti yerine getirir.

24 . XII . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Squad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Ekonomi Kurumları Memurları Emekli Sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci madesinin değiştirilmesi üzerine kanun tasarısı

MADDE 1. — Devlet Ekonomi Kurumları Memurları Emekli Sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanunun 15 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Emeklilik, mâlûllük, dul ve yetim aylıkları bağlanmasında, tazminat verilmesinde sandığı ilgilendiren işlemlerle bu kanunda yazılı olmayan hallerde (Sayıştaya ilgili hükümler hariç) 2904 sayılı kanunun üçüncüden sekizinciye ve onuncudan yirmi üçüncüye kadar olan maddeleriyle otuz üç, otuz dört ve otuz dokuzuncu maddeleri ve 4001 sayılı kanunun beş ve on dokuzuncu maddelerinin bu kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Şu kadar ki, bu kanun hükümlerine göre bağlanacak emekli aylığı, eylemli hizmet süresi aynı olan bir alt derecedeki Devlet memuruna 1683 sayılı kanun gereğince bağlanacak emeklilik aylığını geçemez. Ancak son bulunduğu derecede iki yükselme süresini dolduranlara, bu derece üzerinden emeklilik aylığı bağlanır. Dul ve yetim aylıkları da bu hükme göre hesaplanır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.